

בשלושה פרקים פרק רביעי תענית

לא.

עין משפט נר מצוה

מב א מ"י פ"ב מהל
נר מצוה ה"א טוור
ח"ט סי' קפטן:

רבינו חננאל

רב מתנה [אמר] יום
[שנתנו] הרוגי ביתר
לקבורה. ובר ביום תקנו
הטוב והמטיב, הטוב שלא
הסריחו והמטיב שנתנו
לקבורה. יום שפסקין בו
לכרות עצים למערה,
כדוגמא [אמר] הגדול אומר
מ"ו באת תש כחה של
חמה ולא היו כורתין עצים
למערה מפני שאין יבשין.
וכיון שאין יבשין מתליעין.
וקא, יום תבר מגל.
כלומר, מעתה אין אנו
צריכין מגל לתרוץ בו
עצים. [ומכאן ואילך]. פי
מ"ו באת, מי שמוסיף מן
הלילה ליום, כלומר, עומד
בלילה ושונה שכבר האריך
הלילה, ומי שלא יוסיף
התקבירה אימיה, שאינו מן
החכמים שמגדירין שינה
מענייהן בעולם [הזה]
וחיים לעולם הבא.
הדרן עלך
בשלושה פרקים

רבינו גרשום

יום שפסקין מלכרות
עצים למערה. ומיכן
ואילך מוסיפין לעסק
בבורה. תש כחה של
חמה. ואינה מייבשת
העצים. יום תבר מגל.
כלומר, מיכן ואילך אין
צריכין המגל לכרות עצים.
ולא מוסיף. מלילות על
הימים לעסק בבורה,
[ויש] לפי שכבר גדולין
הלילות. [כל הפלים.
המשאלות זו לזו טענות
טבילה, שמא נדה הין].
אפי' מקופלין. חיישינן
שמה ישב עליהן נדה.
לעשות מחול להצדיקים.
שהצדיקים עושין מחול
והקב"ה יושב באמצע.

ומראה לו לזה ואומרים, הנה אלהינו זה קיינו לו ויושיענו זה ה' קיינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.
הדרן עלך בשלושה פרקים

ומראה לו לזה ואומרים, הנה אלהינו זה קיינו לו ויושיענו זה ה' קיינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.
הדרן עלך בשלושה פרקים

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

* הדרן עלך מסכת תענית והדרן עלך. דעתן עלך מסכת תענית ודעתך עלן. לא נהנשי מינך מסכת תענית ולא בעלמא דדין ולא בעלמא דאתי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. (** חנינא בר פפא רמי בר פפא נהמן בר פפא אקאי
בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורקב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל. ונהיה כלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי
תורתך: מאויבי תחבמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייאתני: ברוך אתה יי למדני
חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים. אנו
משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם
רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בה:
יהי רצון מלפניך יי אלהי בשם שערותני לסים מסכת תענית בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמוד וללמוד לשמור ולעשות ולקיים את
כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולרועי שלא תמוש התורה מפי ורעי ורעי עד עולם.
ותתקיים בי בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחק. פי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עשר
וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא. ולאחיא מתאי. ולאסקא לחיי עלמא. ולמכנא קרתא דירושלם, ולשכלל היכליה בגוה. ולמקער
פולחנא נוכרה מארעא. ולאחנא פולחנא דשמאי לאתריה, ומליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, ויצמח פרקנה ויקרב משיחהו. בחייכון ובנימיוכון
ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. תברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר
ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבתתא ונחמתא דאמירן בעלמא. ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל
תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון, ועל כל מאן דעסקין באורייתא, די באתרא (קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא
וחסדא ורחמי וחי אריכי ומוזני ריחיה ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיית טובים עלינו ועל כל ישראל,
ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

(*) פי' הגון על זה מנאל בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג. בספר זיכות ח"א פ"ג, (** כיומא וסוף משנת רמ"א ז"ל וכן בסוף י"ג כ"ב כמו רמזים על הזכות שמות הללו.

לאיזה שירצה יעלו. הושע בן אלה רשע היה דכתיב (מלכים
ב ז') ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל. והיינו
דקאמר רק שזטל את הפרוסלות ואמר לאיזה שירצו יעלו:
הרוגי ציפור. צפרק הנזקין (גיטין 97 ב'). **מלכרות**. לפי
שהן לחין ומאוזו הזמן אין כח
צמחה לייבשן וחיישין מפני
התולעת לפי שעץ שיש בו תולעת
פסול למערה כדאמרינן (מדות
פ"ב מ"ה): **יום סדר מגל**.
שצרת הגרון שפסק החוטב
מלחטוב עצים: **מלאן ואילך**.
ממחשה עשר צבא ואילך דמוסיף
לילות על הימים לעסוק צמורה
יוסיף חיים על חיו: **דלא
יוסיף**. לעסוק צמורה לילות:
הקבריה אימיה. כלומר ימות
צלא עמו: **זס מלך**. אף על פי
שהיה לה שואלת מצת כהן גדול
כו' שלא לבייש את השואלת
מתוך שאין לה: **מכס כהן
גדול**. שהוא קרוז וסמון למלכות:
סגן. כהן חשוב ממונה תחת כהן
גדול להיות תחמו ציוס הכפורים
אס יארע פסול צכהן גדול
ציוס הכפורים ישמש זה הסגן
תחמו: **משוה מלחמה**. הוא הכהן
המכריז במלחמה (י' מי האיש הירא
ורך הלצב וגו' (דברים ט): **אפילו
מקופלין ומונחין בקופסא**. אישקרין:
ריבין עזילה. כולן שלם לבייש את
שצריכה עזילה: **שאין אשה אלא
לנשים**. אס צניך יהיו מיוחסין הכל
קופלין עליהם צין זכרים צין
נקבות: **על מנה שפעטרונו
צוהבים**. שאחרי הנישואין תתנו
לדמרי כלומר וצלב שתתנו לנו
מלכזים נאים: **מחול**. כצב לשון
מחול הכרס (כלאס פי"ד מ"ב):

תורה אור השלם

1. ואמר ביום ההוא הנה
אלהינו זה קיינו לו
ויושיענו זה קיינו לו
נגילה ונשמחה בישועתו
בישועתו: ישעיהו כה ט

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מאי בי דלא
מוסיף יוסף ומשום הכי
קבעו נגילה מאי:

לעני רש"י

אישקרין. קופסה בעיקר
לחכשימים.

מוסף רש"י

ואמר רב מתנה כו'. ולכן
שמתו שזכי לקבורה ושלא
הסריחו (רשב"ם ב"ב ע"ב).
הטוב והמטיב. צרכת
הטוב והמטיב שנתנו
הטוב וזמנו צמחה
דמן המורה ליה אלא
שלא לששועת. כדפסק לן
מחיל קרא וצרכת את
ה' אלהיך על הארץ וגו'
(שם). שפסקו מלכרות
עצים. מתקן ועד ט"ו צבא
היו כותמים עצים לטורן
המערכה לכל השנה, ממלך
ואילך משך כח החמה, ויש
בעלים לתלמידי ומעלין עין
וגם יגדל תולעת ודלמתינן
צמחה איהי ר' יעקב בר
וכל עץ שהוא נקצף אינו עושה מלכות, ואזונו ויס שפסקו היו שמתים לפי שזמנו יום היו משלימין מצוה גדולה
כחלת (שם). יום תבר מגל. שמשנה הקדומות שאין לזכר עוד כהן למחוט עצים (שם). דמוסיף. מן הלילה על היום
לשעת, ויוסיף. ימים כדכתיב (דברים ז) כי הוא חוקי, וכתיב (משלי א) כי אורך ימים ושנות חיים ושלום ויוסיפו לך, שמתוך שהלכות מאריכים והימים מתקלנין לך לעסוק בלמודו גם לילה (רשב"ם ב"ב ע"ב). הדרן עלך מסכת תענית